

Prikazi
(Book Reviews)

VI. KONGRES HRVATSKIH POVJESNIČARA (RIJEKA, 29. RUJNA - 2. LISTOPADA 2021.) S OSVRTOM NA SEKCIJU PRAVNA POVIJEST

Više od dvadeset godina, od prosinca 1999., hrvatski povjesničari svake se četiri godine okupljaju na nacionalnom kongresu predstavljajući najnovija istraživanja, doprinoseći obradbi neke od široko zadanih tema kongresa. Tako je trebalo biti i 2020. Zbog Europske prijestolnice kulture izabrana je tema *Kultura* kao ishodište priopćenja najraznovrsnijih povjesničara. No, doba pandemije utjecalo je na zbivanja pa je Kongres odgođen za ne manje izazovnu 2021. Kongres organiziraju *Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti* i *Društvo za hrvatsku povjesnicu*, a domaćin i suorganizator Kongresa bilo je *Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet*.

Kongres je okupio stotinjak znanstvenika i stručnjaka humanističkih i društvenih znanosti, ponajviše povjesničara, pristupajući temi kulture iz najrazličitijih stajališta i određenja. Kongres, uz plenarna predavanja, radi u sekcijama sukladno s kronološkim i tematskim konceptom, zahvaćajući vremenski okvir od pretpovijesti do suvremenih izazova. Tako su održana izlaganja sekcija *Politička kultura u kasnosrednjovjekovnim hrvatskim zemljama*, *Hrvatsko glagoljaštvo u povijesnoj i kulturološkoj perspektivi* i sl.

Od početka postoji i pravna sekcija, a ovogodišnja je osmišljena na *Katedri za povijest prava i države* Pravnog fakulteta u Rijeci, marljivosti predstojnika Katedre prof. dr. sc. Željka Bartulovića, koji je bio član Organizacijskog odbora Kongresa. Sekcija prati stasanje mlađe generacije hrvatskih pravnih povjesničara, koji su nerijetko priopćenja objavljivali u

znanstvenim časopisima pa i *Zborniku Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*.

Sekcija je obuhvatila raznolika priopćenja istaknuvši najnovija istraživanja hrvatskoga srednjovjekovnog statutarnog prava, hrvatskih pravnih i političkih kretanja u 19. i 20. stoljeću te priopćenja o povijesti pravne izobrazbe u Hrvatskoj.

Dva su priloga bitno doticala isprepletenost hrvatskoga prava u srednjem vijeku sa susjednim pravnim sustavima. Dr. sc. Daniel Haman uspoređivao je *Zakon sudnjih ljudi* s Vinodolskim zakonom, a prof. dr. Dževad Drino s Pravnog fakulteta u Zenici istaknuo je utjecaje dubrovačkoga prava na pravo srednjovjekovne Bosne.

Sekcija je obilovala temama povezanim s hrvatskim srednjovjekovnim pravom i baštinom hrvatskih vrela. Ovi biseri hrvatskoga prava neosporno doprinose spoznajama o visokim dosezima naše pravne kulture koja je uvijek bila dijelom europskog okružja i s njim bitno koegzistirala. Prof. dr. sc. Željko Bartulović u suautorstvu s Antonijom Mažuranić, prof. i dr. sc. Palmom Karković Takalić predstavio je istraživanje *Pravna kultura i Vinodolski zakon: predodžbe i doživljaj Krčkih knezova na prostoru Ledenica*. Prof. dr. sc. Anamari Petranović s Pravnog fakulteta u Rijeci govorila je o *Ad hoc zaštiti gradskog interesa u pravnoj kulturi riječkog srednjovjekovlja*. O utjecajima kanonskoga prava na hrvatsko srednjovjekovno civilno pravo malo se zna, ono se rijetko sustavno istraživalo. Stoga je iznimno vrijedno priopćenje

izv. prof. dr. sc. Ivana Milotića sa zagrebačke Katedre za rimsko pravo, koji o navedenom piše godinama, a analizirao je povredu svetih slika u statutima Vrsarske grofovije. Sve se češće propituje položaj žena u statutima o čemu su na primjeru Bračkog statuta iz 1305. izlagale prof. dr. sc. Vilma Pezelj iz Splita i prof. dr. sc. Zrinka Erent Sunko s Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Nepresušna su istraživanja, tzv. dugoga 19. stoljeća. Uz druge sekcije s više aspekata i podtema, i Pravna je sekcija ponudila zanimljive priloge. Marijo Franetović iz Splita obradio je temu *Stari Grad na otoku Hvaru u hrvatskom narodnom preporodu – upravna struktura i politički život*, dopunivši spoznaje o pravnoj strukturi Dalmacije i političkim kretanjima. Prof. dr. sc. Miro Gardaš, s osječčkoga Pravnog fakulteta objasnio je utjecaj Hrvatsko-Ugarske nagodbe na ustroj sudstva u Slavoniji, intrigantnom i ne tako čestom analizom sudstva. Doc. dr. sc. Ivona Šego Marić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru izlagala je o državnoj misli fra Dominika Mandića. Ona je u suautorstvu s doc. dr. sc. Tihomirom Zovkom objavila monografiju istražujući ustavni i politički okvir bosansko-hercegovačkih institucija u 19. i 20. stoljeću. John P. Kraljić i prof. Bartulović izlagali su o *Izveščima konzula SAD u Rijeci u zbivanjima nakon 1918.* u sekciji *Povijest XX. stoljeća*.

Dva su izlaganja tematski povezana s povijesti pravne izobrazbe u Hrvatskoj. Iznimno perspektivni mladi povjesničar, Zrinko Novosel govorio je o *intelektualnim transferima i profesionalnoj umreženosti prve generacije profesora Pravnog fakulteta Kraljevske akademije znanosti u Zagrebu*.

Prof. dr. sc. Budislav Vukas, ml. prisjetio se znanstvenoga doprinosa prof. dr. sc. Nede Engelsfeld, dugogodišnje vanjske suradnice Pravnog fakulteta u Rijeci, poučavanju i proučavanju hrvatske pravne kulture, a koja nas je, nažalost, napustila početkom ove teške godine.

Kongres je prilika za promociju povijesne znanosti, okrugle stolove, predstavljanja knjiga i periodike pa je uz *Časopis za povijest Zapadne Hrvatske* predstavljeno više novih, vrijednih knjiga.

Kongres je opsežnošću i kvalitetom pokazao visoku znanstvenu razinu novih generacija hrvatskih povjesničara nastavljajući rada svojih časnih, često spominjanih, prethodnika. Uvjereni smo kako kongresi jačaju interes društva za povijesne teme, koji je svakako danas drukčiji, kao i istraživanja te pristupi povjesničara. Naglašeni internacionalizacija, diskurs sa stranim povjesničarima, a možda i sekcija na nekom od stranih jezika dobro bi došli sudionicima hrvatske povjesnice.

Naglasimo važnost sekcije pravne povijesti u znanstvenom okviru u doba kada je pravna povijest reducirana u kontekstu pravnih znanosti, važnosti pozicioniranja u sklopu ovakvih znanstvenih nastojanja. Ona je obogaćenje za kvalitetno pozitivnopravno istraživanje, a bez razvijenog dijaloga s povijesnim znanostima i humanističkim disciplinama, pravna povijest ne može ozbiljnije napredovati.

prof. dr. sc. Budislav Vukas, ml.